

Wil Amsterdam gratis crack als oplossing voor overlast? Dan wordt de stad het Crack Central van Europa

Posted on 25 september 2025 by Teun Voeten

In het Amsterdamse Oosterpark loopt het probleem met aan crack verslaafde daklozen en ontredderde arbeidsmigranten uit de hand. De gemeente Amsterdam stelt voor onderzoek te doen naar de mogelijkheid om gratis crack te verstrekken om zo de overlast te verminderen. *What could possibly go wrong?* Nou, in feite alles.

Crack is een derivaat van cocaïne dat wordt gemaakt door coke op te lossen in ammoniak. Alle rotzooi waarmee straatcoke is versneden, lost op en een kristalletje pure coke komt bovendrijven. Dit wordt uiteindelijk in een glazen pijpje gerookt. De verbranding geeft een knisperend geluid, vandaar de naam crack. In tegenstelling tot cocaïne, dat in 'grampakjes' (in de praktijk 0,7 gram versneden spul) van 50 euro wordt verkocht, is crack beschikbaar in kleine gebruikersporties van 5 euro, een marketingstrategie speciaal gericht op arme paupers.

Dure verslaving

Het massagebruik van crack door de onderklasse is relatief recent in de Lage Landen. Amerika echter zag eind jaren 80 en jaren 90 al een crackepidemie die vooral in de zwarte gemeenschap een desastreuze uitwerking had. Ik woonde in die tijd vijf maanden in een ondergrondse kolonie van daklozen in Manhattan, een antropologisch onderzoeksproject dat resulteerde in mijn boek [Tunnel People](#). Van de vijftig tunnelmensen gebruikte de overgrote meerderheid crack, evenals vrijwel alle daklozen die in de buurt, de sjieke Upper West Side, foerageerden. Mijn gids in de tunnel was Bernard Isaacs, een rasta van in de veertig die zichzelf als 'recreatief crackroker' omschreef. Hij was in feite de enige die zijn gebruik redelijk onder controle had: overdag raapte hij blikken als kostwinning, na een dag hard werken rookte hij graag voor het slapen gaan een pijpje of twee. De andere daklozen in de tunnel verloren alle controle en gleden snel af.

De *high* van crack is enorm intens maar met tien minuten extreem kort. Dan volgt een dip en een sterk verlangen naar een volgende portie. Gebruikers noemen dit *thirst*. Zware crackrokers gebruiken soms wel tientallen porties op een dag en zijn de hele dag bezig met geld te vinden om deze dure verslaving te bekostigen. Of ze dealen natuurlijk zelf waardoor crackgebruik als een olievlek uitspreidt. Voor mijn onderzoek voor de stad Antwerpen sprak ik een cokedealer die op een gegeven moment tien gram coke per dag zat te *freebasen* – een deftige term voor crack roken. Dit kom neer op een kleine honderd porties.

Wat kunnen we verwachten als Amsterdam verslaafde paria's als laboratoriumratten gaat inzetten in een onzalig experiment om gratis crack uit te delen? Allereerst zal het nieuws als een lopend vuurtje rondgaan op straat en zullen binnen een paar weken tientallen, misschien wel honderden gebruikers uit alle delen van het land toestromen. Ook internationaal. Brussel heeft als een grote populatie van verslaafden, evenals Frankfurt en Parijs. Het Oosterpark zal Crack Central van Europa worden.

De prangende vraag is: hoeveel porties crack geven we aan een gebruiker? Vijf? Tien? Natuurlijk wordt met het uitgespaarde geld nog meer crack gekocht. Een crackverslaving is in tegenstelling tot een heroïnehabit een 'rupsje nooit genoeg'. In de zeldzame gevallen dat de gebruiker aan deze porties genoeg heeft, verkoopt hij natuurlijk de rest. Om daar misschien ander spul voor te kopen. Een Brabantse

verslaafde vertelde me dat de combinatie flakka – crack onder de naam *double trouble* – in het Zuiden erg populair is. Criminaliteit zal stijgen, want de drempel voor diefstal daalt bij mensen onder invloed: de dopaminerush van crack maakt overmoedig. Alle crackconsumenten die ik sprak zeiden dat ze alleen onder invloed op het dievenpad gaan. Als bijverschijnsel worden gebruikers agressief en opgefokt, zowel tijdens als na gebruik. Geweld zal exponentieel toenemen en buurtbewoners zullen straks 's nachts niet meer de straat op durven. In deze sfeer van straffeloosheid zien straatbendes natuurlijk nieuwe kansen.

Ethische vragen

En hoe komen we trouwens aan de cocaïne om er crack van te maken? Gaan we zaken doen met de Mocromaffia of narcoterroristische kartels uit Mexico die we daarmee legitimiteit verschaffen? Of gaan we cocabladeren importeren uit Bolivia en gaan we de Nederlandsche Cocaïne Fabriek weer opstarten die tijdens de Eerste Wereldoorlog het witte marcheerpoeier zowel aan Duitse als geallieerde militairen leverde?

En hoe valt het ethisch te rijmen om een extreem toxische drug aan een onderklasse te verstrekken? Regelmatig cocaïnegebruik heeft al een funeste uitwerking op het zenuwstelsel en kweekt een klasse van narcistische megalomane kapsoneslijers – google maar op 'Narcist Personality Disorder' en 'Cocain'. Crack is nog schadelijker en afgezien van de sociaal ontwrichtende werking, veroorzaakt het psychoses, hallucinaties en uiteindelijk onomkeerbare hersenbeschadigingen bij de gebruiker. Gaat een beschaafde maatschappij zo met haar verschoppelingen om, of is dit in feite een cynische vorm van palliatieve zorg voor een afgeschreven onderklasse? Want wat is het beoogde eindstation voor de gebruiker? En hoe zal het buitenland naar ons kijken? Zullen die dat experiment in dank afnemen?

Arresteer de dealers

Ik heb de afgelopen jaren onderzoek gedaan naar de fentanyl-epidemie aan de westkust van Amerika, van Vancouver tot Tijuana. Overal bleek dat een tolerante, permissieve houding het drugsprobleem alleen maar verergerde. In de meeste steden – van San Diego en San Francisco tot Seattle – maakt deze zogenaamde *harm reduction approach* momenteel plaats voor een meer repressieve houding, waar de rechten van overlastontvangende bewoners uiteindelijk meer prioriteit krijgen dan die van overlastgevende gebruikers.

In het geval van het Oosterpark is het allemaal niet zo moeilijk. Arresteer de dealers en geef ze zware straffen voor het verkopen van toxische substanties. In San Diego worden dealers die een dodelijke overdosis fentanyl verkopen met doodslag aangeklaagd. Geef overlastgevende en criminele gebruikers de keus tussen verplicht afkicken of de gevangenis – waar ze uiteindelijk ook afkicken. En stuur mensen die hier illegaal verblijven terug naar waar ze vandaan komen. Geef de bereidwilligen een toekomstperspectief.

Deze aanpak heeft aan de Amerikaanse westkust zowel het aantal drugsdoden als criminaliteit aanzienlijk doen dalen. Wordt er niet snel en daadkrachtig ingegrepen, dan wordt het Oosterparkprobleem snel een onbeheersbare en permanente crisis.

Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. [**Doet u mee?**](#) Hartelijk dank!